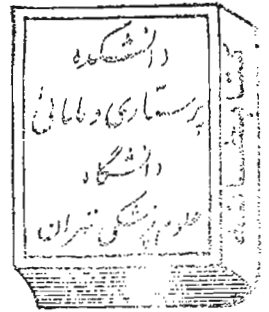

بررسی شاخص های همه گیری شناسی مبتلایان ضایعات پیش سرطانی و سرطانی دهانه رحم در بیمارستانهای دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و ایران (سالهای ۷۶-۷۷)

نویسندگان: دکتر معصومه فلاحیان^۱، دکتر فروغ هاشمی^۲، دکتر آیدا ذهبیون^۳، دکتر سیدمحمد حسینیعلی پور^۴

خلاصه

این پژوهش با هدف بررسی عوامل همه گیر شناسی ضایعات پیش سرطانی و سرطانی دهانه رحم و تعیین شیوع هر یک از آنها بر روی ۱۰۳ بیمار از طریق تکمیل پرسشنامه بصورت حضوری و بررسی نتایج آزمایشات سلول شناسی و آسیب شناسی و معاینات زنان و زایمان و در نهایت تجزیه و تحلیل یافته ها، صورت گرفته است. ۸۱/۵٪ آنها بی سواد و یا در حد ابتدایی با سواد بودند. ۹۱/۲٪ مبتلایان در سن زیر ۲۰ سالگی ازدواج نموده بودند. ۱۵/۵٪ مبتلایان بیش از یکبار ازدواج کرده بودند و هیچکدام ازدواج نکرده نبودند. تمامی همسران مبتلایان قبل از ازدواج یا آنها ختنه شده بودند. متوسط دفعات حاملگی ۶/۲ مرتبه بود که در مقایسه با جمعیت زنان کشور ۱/۲ مرتبه بیشتر بود. ۱۵٪ همسران بیماران شغل رانندگی داشتند که در مقایسه با آمار مشاغل جمعیت مردان کشور که حدود ۸٪ از مردان در امور حمل و نقل اشتغال دارند اختلاف واضحی را نشان می دهد. ۱۴/۵٪ افراد مبتلا سابقه مصرف دخانیات را داشتند که با توجه به شیوع مصرف دخانیات در جمعیت روستایی ۸/۷٪ و جمعیت شهری ۵٪ می باشد شیوع بالاتری را نشان می دهد. شیوع دیابت در بیماران مورد مطالعه ۹/۷٪ بود که ۵/۷ تا ۷/۷٪ بیشتر از شیوع دیابت در جمعیت زنان کشور است. ۲۷٪ بیماران سابقه مصرف قرصهای پیشگیری از بارداری (OCP) با متوسط مدت مصرف ۷/۶ سال داشتند که در مقایسه با درصد مصرف OCP در زنان شهری و روستایی کشور به ترتیب ۱۹/۷۴٪ و ۲۶/۷۵٪ بالاتر می باشد. بنابر این با توجه به نتایج به نظر می رسد عوامل همه گیر شناسی در افراد مورد مطالعه بجز در مورد عامل ختنه مردان مشابه سایر نقاط جهان می باشد و تنها از نظر شیوع این عوامل تفاوت وجود دارد.

کلید واژه: ضایعات سرطانی و پیش سرطانی، دهانه رحم، مشخصات همه گیری شناسی.

مقدمه:

در نیمه اول قرن بیستم سرطان دهانه رحم (سرطان اولیه) شایعترین بدخیمی زنان پس از سرطان پستان به شمار می آمد و علت اصلی مرگ و میر ناشی از بدخیمی ها در زنان محسوب می شد. از سال ۱۹۴۰ بعلت انجم

اعمال غربالگری و آشنایی بیشتر با مشخصات همه گیر شناسی آن نظیر شروع فعالیت جنسی در سن پایین، تعداد شرکای جنسی، دفعات حاملگی، مصرف دخانیات، استفاده از روشهای جلوگیری از بارداری، عوامل عفونی و غیره و تشخیص زودرس ضایعات پیش سرطانی (نئوپلازی داخل پوششی دهانه رحم) و معاینات دوره ای زنان میزان مرگ و میر ناشی از سرطان دهانه رحم بیش از ۵۰٪ کاهش یافته است. Handley نقش ختنه شدن مرد را مورد

- ۱- متخصص جراحی زنان و زایمان، استادیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
- ۲- متخصص آسیب شناسی بالینی و تشریحی، استادیار دانشگاه علوم پزشکی ایران
- ۳- دستیار جراحی زنان و زایمان دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
- ۴- دستیار آسیب شناسی بالینی و تشریحی دانشگاه علوم پزشکی ایران

بررسی قرار داد و نشان داد میزان بروز ضایعات سرطانی دهانه رحم در زنان افرادی که ختنه شده بودند نسبت به کسانی که شوهرانشان ختنه نشده بودند کمتر بود (۱).

Peter's و همکارانش روی نقش bacterial vaginosis و ضایعات پیش سرطانی و سرطانی دهانه رحم مطالعه کردند و نتیجه گرفتند که این موارد بطور مشخصی با تعداد مصرف سیگار روزانه و سن اولین مقاربت و تعداد همسران همراهی دارد (۲).

Rodriguez و همکاران در سال ۱۹۹۲ طی بررسی نشان دادند مصرف OCP یک عامل مساعد کننده برای ایجاد تمام مراحل ضایعات پیش سرطانی و سرطانی دهانه رحم می باشد و حتی برای آن نقش شروع کننده نیز قائل شدند (۳).

Burger و همکارش در سال ۱۹۹۶ طی تحقیقی نتیجه گرفتند که عوامل خطر برای ابتلا به ضایعات پیش سرطانی دهانه رحم در بیماران HPV مثبت و HPV منفی متفاوت است (Human papilloma Virus) برای مثال کشیدن سیگار در بیماران HPV مثبت افزایش زیادی در خطر ابتلا به ضایعات پیش سرطانی ایجاد نمی نماید ولی در بیماران HPV منفی جزء عوامل خطر ساز می باشد (۴).

Monoz و همکاران در سال ۱۹۹۷ در اسپانیا و کلمبیا نشان دادند، ۹۰٪ ضایعات سرطانی سرویکس در رابطه با تیپ های مختلف HPV بوده است. بطوریکه HPV ۱۶ در ۵۰٪ موارد و HPV ۱۸ در ۱۲٪ موارد، HPV ۴۵ در ۸٪ و HPV ۳۱ در ۵٪ موارد مشاهده شد. البته HPV به تنهایی برای ایجاد ضایعات سرطانی کافی نبود و کوفاکتورهای دیگری نظیر تیپ سازگاری نسبی، میزان پاسخ ایمنی فرد، وضعیت هورمونی و وجود عفونتها نظیر کلامیدیا لازم است (۵).

با توجه به نتایج حاصله از بررسی های گذشته در سایر نقاط جهان که نشان دهنده ارتباط بین ضایعات پیش سرطانی و سرطانی دهانه رحم و رفتارهای جنسی می باشد و اختلافات موجود در جامعه ما نسبت به سایر جوامع از نظر مسائل اجتماعی، اقتصادی بهداشتی و وجود اعتقادات عمیق مذهبی ما را بر آن داشت تا با بررسی بر روی افراد مبتلا حتی الامکان عوامل همه گیر شناسی ضایعات سرطانی و پیش سرطانی دهانه رحم را در محدوده کوچکی از کشورمان مورد ارزیابی قرار دهیم تا انشاء... بتوان از این طریق گامی هر چند کوچک در جهت ارتقاء سطح سلامتی زنان جامعه مان برداریم و نقطه شروعی برای مطالعات گسترده تر و دقیق تر ایجاد نماییم.

روش تحقیق:

این مطالعه توصیفی بصورت Cross sectional بر روی ۱۰۳ بیمار مبتلا به ضایعات اثبات شده پیش سرطانی و سرطانی دهانه رحم که جهت درمان به بیمارستانهای آموزشی دانشگاههای علوم پزشکی ایران و شهید بهشتی از اول مهرماه ۱۳۷۶ تا اول مهرماه ۱۳۷۷ مراجعه نموده بودند صورت گرفته است. روش گردآوری اطلاعات بصورت تکمیل پرسشنامه ای بود که بخشی از آن از طریق سؤالات حضوری از بیماران تکمیل می شد و بخش دیگر آن با مراجعه به پرونده بیماران و بررسی نتایج آسیب شناسی و معاینات بالینی تکمیل می گردید. اطلاعات حاصله از پرسشنامه ها بعد از کدگذاری مورد تجزیه و تحلیل آماری توسط کامپیوتر قرار گرفته شد. سپس نتایج حاصله از پرسشنامه ها در مورد هر یک از عوامل همه گیر شناسی با اطلاعات

مربوط جمعیت زنان کشور تا حدی که آمارهای مربوطه موجود بود و سایر آمارهای موجود در کتب مرجع مقایسه نتیجه گیری انجام گرفت.

یافته ها:

در این بررسی میانگین سنی بیماران ۵۱/۷ سال و ۸۱/۶٪ آنها خانه دار بودند. متوسط دفعات بارداری ۶/۲ مرتبه بوده است. سابقه مصرف دخانیات در ۱۴/۵٪ بیماران وجود داشت و حدود ۹/۷٪ بیماران مبتلا به بیماری دیابت شیرین بودند. ۴۷٪ بیماران سابقه مصرف OCP را با متوسط مدت مصرف ۷/۶ سال داشتند. ۶۷/۹٪ بیماران سابقه ابتلا به عفونتهای دستگاه تناسلی را داشتند. تمام همسران بیماران مورد مطالعه قبل از ازدواج عمل ختنه را انجام داده بودند. یافته های مربوط به سطح تحصیلات بیماران و همسران آنها، سن در هنگام اولین ازدواج و دفعات ازدواج در بیماران و همسرانشان و همچنین یافته های مربوط به شغل همسران بیماران به ترتیب در جداول شماره ۵-۱ جمع آوری و خلاصه شده است.

بحث:

اولین مطالعات همه گیر شناسی در مورد ضایعات پیش سرطانی و سرطانی دهانه رحم توسط Rigani - stem در سال ۱۸۴۲ صورت

جدول شماره ۱- توزیع فراوانی زنان مورد مطالعه بر حسب تعداد ازدواج

تعداد ازدواج	تعداد	درصد
ازدواج نکرده	۰	۰
۱	۸۷	۸۴/۵
۲	۱۳	۱۲/۶
۳	۲	۱/۹
بیش از ۳ بار	۱	۱
جمع	۱۰۳	۱۰۰

جدول شماره ۲ - توزیع فراوانی همسران زنان مورد مطالعه بر حسب تعداد ازدواج

تعداد ازدواج همسران	تعداد	درصد
۱	۷۱	۶۵/۵
۲	۲۳	۳۰/۵
۳	۳	۳
۶	۱	۱
جمع	۱۰۸	۱۰۰

توضیح: بعلت تعدد ازدواج جمع افراد بیشتر از تعداد زنان مورد مطالعه است

(۱، ۲) تعدد زوجات در نزد زنان بیمار کمتر از همسرانشان می باشد. لذا به علت وجود شرکای جنسی بیشتر در بین مردان این گروه احتمال انتقال عوامل عفونی (نظیر HPV) مظنون به ایجاد ضایعات پیش سرطانی و سرطانی از طریق مردان بیشتر می باشد (۱۰). البته مقایسه بین شیوع و یا متوسط

دفعات ازدواج با جمعیت کشوری به علت عدم وجود آمارهای کشوری امکان پذیر نشد. متوسط دفعات حاملگی در این تحقق به میزان ۱/۲ دفعه از آمار کشوری بالاتر می باشد (۸) و این افزایش تعداد حاملگی شاید بیانگر افزایش دفعات تماس جنسی و انتقال عوامل ویروسی باشد. مقایسه درصد مصرف دخانیات در گروه مورد مطالعه با درصد مصرف دخانیات در جمعیت زنان کشور (روستایی) ۸/۷٪ - شهری ۵٪) مبین افزایش مصرف دخانیات در بیماران به میزان ۵/۸٪ نسبت به جمعیت زنان روستایی و ۹/۵٪ نسبت به جمعیت زنان شهری می باشد که شاید بتوان نتیجه گرفت مانند سایر مطالعاتی که در سایر نقاط دنیا انجام گرفته است مصرف دخانیات بعنوان یک عامل همه گیر شناسی در ایجاد ضایعات پیش سرطانی و سرطانی دهانه رحم در کشورمان مطرح می باشد (۹).

شیوع بالای دیابت در گروه مورد مطالعه (۹/۷٪) نسبت به جمعیت کشوری (با شیوع

جدول شماره ۳ - توزیع فراوانی زنان مورد مطالعه و همسرانشان بر حسب میزان تحصیلات

میزان تحصیلات	تعداد (زنان مورد مطالعه)	درصد	تعداد (همسران)	درصد
بی سواد	۴۳	۴۱/۷	۳۷	۳۱
خواندن و نوشتن و ابتدایی	۴۱	۳۹/۸	۴۸	۴۰
راهنمایی و دبیرستان	۱۲	۱۱/۷	۲۱	۱۷/۵
دیپلم و بالاتر	۷	۶/۸	۱۴	۱۱/۵
جمع	۱۰۳	۱۰۰	۱۲۰	۱۰۰

توضیح: بعلت تعدد ازدواج جمع تعداد همسران بیشتر از تعداد زنان مورد مطالعه است

۲-۴٪) هم می تواند این نکته را مطرح سازد که ابتلا به اینگونه بیماریها که سیستم ایمنی بدن را تحت تأثیر سوء قرار می دهند زمینه را برای تغییرات پیش سرطانی و سرطانی دهانه رحم مستعد می نماید (۸).

مصرف OCP و طول مدت مصرف آنها و تأثیر آنها بر ایجاد ضایعات بدخیم دهانه رحم مورد بررسی های مکرر قرار گرفته است و نتایج حاصله نشان دهنده افزایش شانس ابتلا به بیماری با افزایش مصرف OCP می باشد، با مقایسه نتایج حاصل از این تحقیق که ۴۷٪ زنان مبتلا سابقه مصرف OCP با متوسط مصرف ۷/۶ سال و مصرف OCP در زنان شهری کشور که ۲۶/۷۵٪ و زنان روستایی کشور که ۱۹/۷۴٪ می باشد، رابطه بین مصرف OCP و ایجاد بیماری در این بررسی نیز مورد تأیید قرار می گیرد (۸).

در ۶۶/۷٪ زنان مبتلا سابقه عفونتهای مکرر دستگاه تناسلی موجود بود که بعلت عدم وجود آمارهای کشوری در این مورد مقایسه امکان پذیر نمی باشد با بررسی مشاغل همسران بیماران نکته جالبی خودنمایی می کند و آن اینکه درصد شغل رانندگی که در این تحقیق ۱۵٪ می باشد (جدول شماره ۵) نسبت به آمار مشاغل جمعیت مردان کشور که شاغلین در کل امور حمل و نقل کشور را ۸٪ بیان می کند، بطور بارزی بالاتر می باشد (۷). به سبب مسافرتهای طولانی و نبودن مرد در کانون

گرفته است (۶)، علت اصلی تغییرات پیش سرطانی و سرطانی دهانه رحم کماکان مشخص نمی باشد. ولی تعدادی از عوامل، بعنوان عوامل بالقوه سرطان زا شناخته شده اند که بسیاری از آنها وابسته به رفتارهای جنسی فرد می باشد، مانند شروع فعالیتهای جنسی از سالهای نوجوانی و ابتدای جوانی، زایمان در سنین پایین و یا داشتن شرکای جنسی متعدد که از میان این عوامل سن پایین شروع فعالیتهای جنسی از اهمیت ویژه ای برخوردار است و همچنین عامل مهم دیگر male factor می باشد. بطور مثال زنان یا مردانی که ازدواج کرده اند و همسر قبلی آنها سرطان دهانه رحم داشته است، بیشتر در معرض ابتلا به این بیماری می باشد (۱). در مقایسه با آمار کشوری که ۷۱/۹٪ زنان و ۸۴/۱٪ مردان باسواد می باشند (۷).

سطح تحصیلات گروه مورد مطالعه و همسرانشان به ترتیب ۱۳/۶٪ و ۱۵/۱٪ پایین تر از جمعیت کشوری می باشد (جدول شماره ۳). شیوع بالای ازدواج در سن پایین با متوسط سن ۱۶ سالگی در افراد مورد مطالعه (جدول شماره ۴) که در مقایسه با میانگین سن ازدواج در زنان کشور که ۲۳/۷ سال می باشد (۷) نشان دهنده تأثیر احتمالی این عامل در بروز ضایعات پیش سرطانی و سرطانی بعلت شروع زود هنگام تماس جنسی و افزایش دفعات مقاربت می باشد. با توجه به جدولهای شماره

جدول شماره ۵- توزیع فراوانی همسران زنان مورد مطالعه بر حسب شغل

درصد	تعداد	شغل همسر
۲۹/۲	۳۳	کارمند
۱۹/۴	۲۲	کارگر
۱۱/۵	۱۳	وابسته به کشاورزی
۱/۸	۰۲	دانشجو
۱۵	۱۷	راننده
۲۲/۱	۲۵	آزاد
۰/۹	۱	پزشک
۱۰۰	۱۱۳	جمع

توضیح: بعلا تعلق ازدواج جمع افراد بیشتر از تعداد زنان مورد مطالعه است

خانواده احتمال داشتن شرکای جنسی دیگر غیر از همسر و عدم رعایت موازین بهداشتی در بین این افراد بیشتر می باشد. تمام همسران بیماران قبل از ازدواج عمل ختنه را انجام داده بودند و با توجه به اینکه عمل ختنه در اکثریت قریب به اتفاق مردان کشورمان به علت اعتقادات مذهبی صورت می گیرد شاید بتوان گفت این عامل، بعنوان یک عامل همه گیر شناسی در کشور ما مطرح نمی باشد.

با بررسی نتایج حاصل از این تحقیق و عنایت به بحثی که گذشت به نظر می رسد عوامل همه گیر شناسی ضایعات پیش سرطانی و

ز- سابقه عفونت های مکرر دستگاه های

تناسلی داشته باشند.

البته برای تأیید این یافته ها و گسترش آن

در سطح کشور نیاز به تحقیقات گسترده تر کشوری و بررسی سایر عوامل نظیر عوامل عفونی که در این تحقیق به علت محدودیتهای زمانی و مالی و امکانات آزمایشگاهی به آن پرداخته نشده است، می باشد.

ب- سن اولین ازدواج آنها پایین

می باشد.

ج- خود و یا همسرانشان ازدواج مکرر داشته باشند.

د- تعداد حاملگی بالا داشته باشند.

ه- سابقه مصرف دخانیات و OCP داشته باشند.

و- مبتلا به دیابت باشند.

جدول شماره ۴- توزیع فراوانی زنان مورد مطالعه بر حسب سن در اولین ازدواج

درصد	تعداد	سن در اولین ازدواج
۵۲/۴	۵۴	> ۱۵ سال
۳۸/۸	۴۰	۱۶-۲۰
۴/۹	۵	۲۱-۲۵
۲/۹	۳	۲۶-۳۰
۱	۱	< ۳۰ سال
۱۰۰	۱۰۳	جمع

REFERENCES:

- Kenneth J, Ross S, Berkowitz, Robert L, Barbieri; KISNER'S GYNECOLOGY 2- Principle and practice, Vol 1, 1995. 117-118.
- Peters. N, Van Leeuwen. Am, Pieters-wj, Bacterial Vaginosis is not important in the etiology of cervical neoplasia, Sex - Transm - Dis. 1995. Sep-oct; 22(5): 296-302.
- Rodrigues M.D: Connection between OCP and Cervical cancer, *journal atricle*. 1993, May
- Burger, MP, Hollema, H: Epidemiological evidence of cervical intraepithelial Neoplasia without the presence of Human Papillomavirus. *Br-J-Cancer*. 1996 Mar; 73(6): 831-6.
- Munoz. Narier, Basch, F: Cervical Cancer and Human Papillomavirus Epidemiological Evidence and Perspecticve for prevention. *Salad O Publica - Max*. 1997 Jul-Aug; 39(4): 274-82.
- وحیدی، شمیلا، یزدانی، پوران. نقش استرس در بروز سرطان دهانه رحم. پایان نامه ۷۳-۱۳۷۲.
- آمار خصوصیات اجتماعی- اقتصادی خانوار - مرکز آمار ایران- ۱۳۷۴.
- مجله جغرافیایی سلامتی ایران - وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی - ۱۳۷۴ - ص (۱۵-۱۲)
- ملک افولی، حسین، احمدزاده زرین: تحقیقی بر مصرف دخانیات در جامعه زنان روستایی - شهری کشور. معاونت امور بهداشتی وزارت بهداشت - درمان و آموزش پزشکی، ۱۳۷۳.
- Jonathan S. Berek - NOVAK'S GYNECOLOGY. 12th Ed, 1996 1120-1150.

Abstract

Survey on Epidemiological Factors of Patients of Precancerous and Cancerous Lesions of Cervix in the Years 1376-77 in the Hospitals of the Shahid Beheshti University of Medical Sciences, and Iran University of Medical Sciences

Authors: Dr. Ma'someh Fallahian¹ Dr. Forough Hashemi² Dr. Aida Zahabiun³ Dr. Seyed Mohammad Hoseinali -Pour⁴

The aims of this research are to survey epidemiological factors of precancerous and cancerous lesions of cervix and to determine the frequency of each factor among 103 patients, through filling questionnaires personally, and to study the pathology and cytology and gynecological examinations, and finally analysis of the results. %81.5 of them were illiterate or had an elementary school literacy. %91.5 of the patients were married under 20. %15.5 of the patients had more than one marriage and there were no one unmarried among the cases. All the patient's spouses had been circumcised before marrying the patients. The average pregnancy was 6.2 time that was 1.2 time more in comparison with the women population of the country. %15 of the spouses of the patients were drivers that shows an evident difference in comparison with the occupation statistics of the men population of whom %8 are occupied in transportation section. %14.8 of the patients had smoking backgrounds, that shows a higher frequency in comparison with the frequency of smoking in the rural population, %8.7, and city population, %5. Diabetes frequency in the patients under study was %9.7 that is %5.7 to %7.7 more than its frequency in the women population of the country. %47 of the patients had the background of consuming contraceptive pills (ocp) with the average of 7.6 years of consuming, that is more than the consuming percentage of (ocp) in city and rural women population, %19.74 and %26.75 accordingly, Considering the results obtained, all epidemiological factors in the patients under study except in male circumcision factor, are similar to other epidemiological factors in other parts of the world, and there are only difference in the incidence of these factors.

Keywords: Epidemiological Factors , Precancerous and Cancerous lesions of Cervix.

1) Specialist, Gynecology and obstetrics Surgeon, Assistant Professor of the Shahid Beheshti university of Medical Sciences

2) Specialist, Clinical and Anatomical Pathology, Assistant Professor of Iran University of Medical Sciences

3) Assistant, Gynecology and obstetrics Surgeon, Shahid Beheshti University of Medical Sciences

4) Assistant, Clinical and Anatomical Pathology, Iran University of Medical Sciences.